

ДРУГОЕ ЖЫЦЦЁ ПЕТУХОЎШЧЫНЫ

Як вякуюць і сустракаюць год Пеўня жыхары вёскі з такой назвай

Фота Сяргея НІКАНОВІЧА.

Вёска Петухоўшчына (дарожнікі на ўказальніку крыху памыліліся) знаходзіцца ў бойкім месцы: абапал аўтадарогі паміж двума райцэнтрамі Міншчыны — Нясвіжам і Стоўбцамі. Працягласць яе больш як два кіламетры. Дамы, як салдаты на парадзе, стаяць роўнымі радамі, а за імі цягнуцца ланцужок гаспадарчых пабудов. Вёска адносіцца да Нясвіжскага раёна, але літаральна за апошняй сядзібай пачынаецца Стаўбцоўшчына.

ДАРОГА ПЛЮС ГАЗІФІКАЦЫЯ

— Нягледзячы на зручнае месцазнаходжанне, некалькі гадоў таму вёска лічылася неперспектыўнай, была на мяжы вымірання. У 2003 годзе тут стварылі кааператыву з ахвотных прыватнага прыватнага газу. А ў канцы 2005-га «блакітнае» паліва паступіла ў дамы сяльчан. Гэта ўдзельнічала ў Петухоўшчыну другое жыццё. Яна стала больш прыцягальнай і камфортнай для людзей. Тут пачалі набываць дамы мінчане. А спадчыннікі мясцовай нерухомаści сталі вяртацца на малую радзіму, парадкаваць будынкі

і падворкі, — расказвае старшыня Сейлавіцкага сельвыканкама Васіль ЧЫЧКО.

Мясцовая ўлада таксама ўсур'ез занялася добраўпрадкаваннем населенага пункта. Знеслі будынак старога клуба, пустыючыя дамы. Прысядзібныя зямельныя ўчасткі ўвялі ў сьвязварот адкрытага акцыянернага таварыства «Сейлавічы». Праблемы з гэтым не было, бо надзелы прымыкаюць да сельгасугоддзяў гаспадаркі. А вось спадчынікаў давялося шукаць, пісаць ім пісьмы з папярэджаннямі: не будучы даглядаць за «радавым гнездом» — пазбавяцца яго. У выніку тыя сталі рамантаваць дамы, ставіць новыя агароджы, вароты. Цяпер жыццё наладжваецца. Усяго ў Петухоўшчыне 53 дамы, у 39 з іх месціны жывуць пастаянна, астатнія ажываюць увесну, калі сюды перабіраюцца з гарадоў дачнікі, прыязджаюць таксама расіяне, якія купілі тут жыллё. Большасць жыхароў вёскі — пенсіянеры. Людзей працаздольнага ўзросту мала. Але для іх ёсць магчымасць працаўладкавацца ў «Сейлавічах», дзе патрабуюцца даяркі і механізатары. Дарэчы, у гаспадарцы стабільнае фінансаванне становішча. Ёсць работа — ёсць і зарплата.

вёску сталі называць Петухоўшчына. Гэта цікавая і прыгожая легенда, такой у нашай мясцовасці больш няма. Але з навуковага пункту гледжання больш праўдзівая другая: мястэчка калісьці падарылі чалавеку па прозвішчы Петухоў, відавочна, рускага паходжання. Потым ён і назваў вёску ў гонар сябе любімага.

— А ці водзяцца цяпер пеўні ў Петухоўшчыне? — пытаюся ў Таццяны Казлоўскай.

— У мяне аж тры прыгажуні. Калі былі маладзенькія, не пасекла. Цяпер яны спяваюць і каршуноў ад куранят адганяюць. Як жа ў сельскай мясцовасці без гэтай птушкі абдзешся? Наша вёска размагчана на ажыўленай трасе, па якой людзі спяшаюцца па сваіх справах, у Нясвіж едзе шмат турыстаў. Дык нашы жыхары выносіць прадаваць яйкі — не раўня магазінным — натуральныя, жоўценкія, адно ў адно.

ЯК ПТУШКІ ВЫРАТАВАЛІ МЕСЦІЧАЎ...

Таццяна Казлоўская пасля заканчэння Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта вярнулася ў Петухоўшчыну, на сваю малую радзіму. Шмат гадоў выкладае рускую мову ў Навасёлкаўскай сярэдняй школе. Раней, акрамя гэтага, вяла і беларускую мову. Таццяна Аляксандраўна — сапраўдны патрыёт сваёй вёскі. Ніхто лепш за яе не ведае гісторыю Петухоўшчыны.

— Ёсць дзве версіі паходжання назвы, — расказвае яна. — Вельмі даўно населены пункт быў досыць кампактны. І сюды пракрала страшная хвароба. Людзі адзіны за другім заняджвалі і нават паміралі. Яны звярталіся да варажбітак, лекараў, знахароў, але тыя не маглі дапамагчы. І нарэшце месціны знайшлі чалавека, які прапанаваў паратунак. Жыхары сабралі з усёй вёскі пеўняў — чорных, рыжых, белых. Галоўнае — галасістых. Запрэгл іх у воз, а на воз пасадзілі чучала бабы, якое сімвалізавала хваробу, і аб'ехалі вакол сяла тройчы, а затым зрабілі плугам вялікую разору — і хвароба адышла. У гонар тых пеўняў-збавіцеляў

НОВЫ ГОД НЕ СВЯТА — ПРЫСВЯТАК

Спачатку Петухоўшчына была невялікая. Але ў гады калектывізацыі сталі звозіць сюды будынкі з хутароў. І вёска падоўжылася на кіламетр управа і на столькі ж улева, адпаведна і жыхарамі прырасла. У населеным пункце была пачатковая школа, затым зрабілі дзевяцігодку, якая дзейнічала дзесьці да 40-х гадоў мінулага стагоддзя. Пасля школы зноў стала пачатковай, бо новую каменную пабудавалі ў Навасёлках. У вёсцы працавалі крама, клуб, бібліятэка, але цяпер усе гэтыя ўстановы закрытыя. Праз дзень у вёску прыходзіць аўтакрамы: Нясвіжскага райспажыўсаюза, агракамбіната «Сноў», Еўраопта. Пенсіянераў такое становішча задавальняе. Гэта нагода сабрацца разам, абмеркаваць мясцовыя навіны.

— Да Новага года рыхтуецца? — пацікавілася ў тых, хто чакаў краму на колах.

— Ужо закупілі ўсё неабходнае да святочнага стала. Наогул, што нам старым трэба, усяго хапае. Практычна праз дзень прывозіць і рыбу, і кураціну, вэнджаныя, вараныя каўбасы і «пальцам піханія». А Новы год у нас лічыцца прысвяткам. Канешне, як заўсёды, упрыгожым ёлку — цяпер у лесе забаранілі высякаць, то многія абзавяліся штучнымі — сядзем за стол, праводзім стары год, згадаем, што было радаснага і не вельмі, дачакаемся віншавання Прэзідэнта, сустранем новы год. А там ужо кожны рашае сам: ці тэлевізар глядзець, ці спаць класіся. Можа, Курьловічы ды Віхры і феерверк у неба запусціць, як летась. Мы — праваслаўныя, і больш значнае для нас — Каляды. Напярэдадні Раства з'ездзім у царкву ў Вішнявец або Нясвіж — там пабудавалі новы храм. Паслухаем «усяночную» па тэлевізары. А потым сядзем за стол з каляднымі стравамі.

— Будзем святкаваць традыцыйна, як заўсёды, — уступіў у размову Таццяна Аляксандраўна. — Вераб'ёў ужо даўно не ядзім.

— Вераб'ёў? — здзівілася я.

— Адказ мая суразмоўніца засмялася: «А вы не ведаеце, што ў беларусаў была традыцыя на Каляды смажыць вераб'я? Яго прыгожа, з годнасцю падносілі гаспадару, каб быў лёгкі і вёрткі, як гэты малы птах».

АСАБЛІВЫЯ ЛЮДЗІ

Таццяна Аляксандраўна ўпэўнена, што другой такой вёскі, як Петухоўшчына, нідзе больш няма. Тут і паветра найлепшае: дыхаеш — не надыхаешся, і людзі асаблівыя. Душэўныя, чулыя, заўсёды дапамогуць, падтрымаюць, і ў горы, і ў радасці яны разам. Гэтыя якасці захаваліся здаўна. Яніна Дранчук, напрыклад, забрала да сябе былую сваякроў Марыю Васільеўну КАСТРУБАЙ. Яніна Уладзіміраўна была замужам за яе сынам, які даўно памёр. Жанчына пабралася шлюбом з іншым мужчынам, нарадзіла дзяцей, дачакалася ўнукаў. Яе былая сваякроў — самая старэйшая жыхарка Петухоўшчыны — 1925 го-

да нараджэння. Канешне, фізічныя сілы пакідаюць яе, але ў жанчыны светлая памяць і розум. Яна ўсё помніць да дэталю. Са сваім мужам пазнаёмілася падчас Вялікай Айчыннай вайны ў санітарным поездзе, дзе была медсястрой, мае ўзнагароды.

А яшчэ згадваюць, што ў Петухоўшчыне раней былі млын і ваўначоска. У хаце цёткі Стэфаніі, якую па-вясковому называлі Стэняй, стаяў вялікі агрэгат, які перабіраў стрыжаную авечую поўсць, на выхадзе атрымліваюць роўны прыгожы гладкі рулон без касмылёў. Да Стэні прыязджалі людзі з усяго наваколля. Гаспадыня брала за работу ў каго грашыма, а ў некага натуральным таварам. Яе хата была раздзелена на дзве паловы: адна вытворчая, другая жылая. Далёкія кліенты тут маглі і пераначаваць на лаўцы. Жанчына памерла гадоў 9 таму, але і да гэтага часу тэлефануюць людзі з пытаннем: ці можна вычасаць воўну?

Гады чатыры назад у Петухоўшчыне з'явілася невялікая вытворчасць каваных вырабаў. Яе адкрыў індывідуальны прадпрымальнік Яўген САЛАВЕЙ у арандаванай былой краме райспажыўсаюза, якая пуставала.

— Вырабляем мангалы, агароджы, брамы, весніцы, поручні і іншае. Заказчыкаў шмат. Кантынгент розны: ад пенсіянераў да заможных людзей. Да кожнага індывідуальны падыход. Мы разумеем, што ў людзей цяпер мала грошай. Таму імкнёмся прытрымлівацца аптымальнага цэн, якія б былі даступныя простаму люду, а таксама выпускаць якасную прадукцыю: канкурэнты не даюць спаць у шапку. Мясцовым пенсіянерам бясплатна рамонт тачкі, катлы і гаршкі.

Сапраўды, праяджаючы па Петухоўшчыне, заўважаеш нямала каваных вырабаў, якія ўпрыгожваюць сядзібы і падворкі. Гэтае аздабленне робіць вёску яшчэ больш утульнай і траскачкі чароўнай.

Таццяна ЛАЗОЎСКАЯ. lazovskaya@zviazda.by, Нясвіжскі раён.

ТРИ ПАДЗЕИ ГОДА,

па версіі
Рыгора БЫСЮКА,
дырэктара
мемарыяльнага
комплексу «Брэсцкая
крэпасць-герой»:

1 Выбранне ў склад Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь. Гэта, несумненна, вялікі давер землякоў і велізарная адказнасць. У якасці сенатара я ўдзельнічаў у сесіях верхняй палаты парламента, у пасяджэнні камісій. У снежні працаваў на семінары па пытаннях смяротнага пакарання, арганізаваным Міністэрствам замежных спраў краіны і прадстаўніцтвам Савета Еўропы. Гэта было цікавае, змястоўнае, інфармацыйна-насычанае мерапрыемства, якое, несумненна, будзе мець працяг.

2 Важнай падзеяй для мяне, калектыву нашага мемарыяла і тых людзей, хто цікавіцца гісторыяй сваёй радзімы, былі сёлетнія юбілеі. Мы адзначылі 60-годдзе музея абароны крэпасці і 45-годдзе адкрыцця мемарыяльнага комплексу. Святочныя даты сталі сваёй роду аглядам таго, што ўдалося зрабіць за апошні час. Мы рады былі запрасіць шматлікіх гасцей як у выдому ўсім Музей абароны, з якога і пачыналася гісторыя мемарыяла, так і ў новую экспазіцыю пад назвай «Музей вайны — тэрыторыя міру», а таксама музей фартыфікацыйных пабудов старой крэпасці «5-ы форт».

На святочныя мерапрыемствы прыехалі наведнікі з Расіі, Казахстана, іншых краін. Адбыліся прэзентацыі новых кніг, дакументальнай фільмаў пра нашу святыню. Усё гэта мы будзем выкарыстоўваць у далейшай рабоце на карысць шматлікіх наведвальнікаў. Іх у гэтым годзе пабывала звыш 400 тысяч.

3 Да нас адкрылі дарогу! Участак дарогі ад вуліцы Леніна да галоўнага ўвахода ў мемарыяльны комплекс — знакамітай зоркі — быў закрыты на рамонт амаль паўгода. На нязручнасці нам пастаянна ўказвалі прадстаўнікі турфірмаў, гасці, наведвальнікі. Усіх мы прасілі пацярпець. І вось дарога — абноўлена, прыгожая, шырокая — вядзе з галоўнай вуліцы горада проста ў мемарыял! І наша зорка відна здалёк. Асабліва цяпер, калі горад ззяе новай святочнай ілюмінацыяй, па гэтай дарозе прыемна ехаць, а таксама няспешна прагульвацца па тратуары.

